

รายละเอียดของวิชา

วิทยาลัย การแพทย์แผนตะวันออก

หลักสูตร การแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาการแพทย์แผนไทย ฉบับปี พ.ศ. 2567

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

THT 112	เภสัชกรรมไทย 1 (Thai Pharmacy I)	2(2-0-4)
วิชาบังคับร่วม	THT113 ปฏิบัติการเภสัชกรรมไทย 1	
วิชาบังคับก่อน	-	
ภาคการศึกษา	1/2568	
กลุ่ม	01	
ประเภทของวิชา	☐ วิชาปรับพื้นฐาน ☐ วิชาศึกษาทั่วไป ☒ วิชาชีพ ☐ วิชาเลือกเสรี	
อาจารย์ผู้รับผิดชอบ	อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว	☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ
อาจารย์ผู้สอน	ผศ.อรชดา สิริพิพรหม อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์ อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว	☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ ☒ อาจารย์ประจำ
สถานที่สอน	วิทยาลัยการแพทย์แผนตะวันออก	☐ อาจารย์พิเศษ ☐ อาจารย์พิเศษ ☒ ในที่ตั้ง ☒ นอกที่ตั้ง
วันที่จัดทำ	15 สิงหาคม 2568	

หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ของรายวิชาและส่วนประกอบของรายวิชา

1. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับ

1. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย
2. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จรรยาเภสัช
3. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้หลักเภสัช 4 ประการ, ประวัติยาเบญจกูล
4. เพื่อให้นักศึกษารู้จักเรียนรู้เกี่ยวกับเภสัชวัตถุ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ
5. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ตัวยาที่ใช้แทนกัน
6. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้หลักและข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร
7. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างรสยากับสรรพคุณยา ความสัมพันธ์ระหว่างรสยากับธาตุ ฤดู สีมวล ส่วนของร่างกายและวัย
8. เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การเข้ากันหรือปฏิกิริยาต่อกันระหว่างรสยากับตัวยาและรสยากับโรค

2. คำอธิบายรายวิชา

ประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย จรรยาเภสัช หลักเภสัช 4 เภสัชวัตถุ รสยา คุณลักษณะ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร

History and development of Thai Pharmacy, ethics of Thai Pharmacy; four principles of Thai Pharmacy; tastes, properties, and characteristics of material medica; list of substituted material medica; uses and precaution of material medica in Thai Pharmacy.

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา

จำนวน 3 ชั่วโมง/สัปดาห์

■ e-mail : noppunt.p@rsu.ac.th

■ Facebook : THT112/THT113_68

4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs):

1. เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการและทฤษฎีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย จรรยาเภสัช หลักเภสัช 4 เภสัชวัตถุ รสยา คุณลักษณะ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมถึงสามารถสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ได้
3. นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพการแพทย์แผนไทย มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และส่งงานตรงต่อเวลาที่กำหนด

หมวดที่ 3 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง มีดังต่อไปนี้

1. ความรู้

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1	1.1 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการและทฤษฎีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย จรรยาเภสัชหลักเภสัช 4 เภสัชวัตถุ รสยา คุณลักษณะและสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร	● สอนบรรยายแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน สอดแทรกหลักการและทฤษฎีการแพทย์แผนไทย	● ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ

2. ทักษะ

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
2	2.1 สามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้	● สอนแบบบรรยายโดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ● การสอนแบบอภิปราย ● การเรียนรู้จากกรณีศึกษา	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ
	2.2 สามารถสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ได้	● สอนบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ● การสอนแบบอภิปราย ● การเรียนรู้จากกรณีศึกษา	● ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ

3. จริยธรรม

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
3	3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพการแพทย์แผนไทย	● สอดแทรกประเด็นความมีระเบียบวินัย เน้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน ความซื่อสัตย์ และจรรยาบรรณวิชาชีพ	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินจากการสอบย่อย สอบกลางภาค และการสอบปลายภาคด้วยข้อสอบ
	3.2 มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	● เน้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน และรู้จักการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ● มอบหมายงานให้ค้นคว้าเพิ่มเติมและให้ทำรายงาน โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษา	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนน จากงานที่มอบหมาย

4. ลักษณะบุคคล

PLOs	สาระผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs)	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
4	4.1 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	● มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับพืชสมุนไพร และจัดทำรายงาน โดยให้ส่งงานตามเวลาที่กำหนด	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากการเข้าชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย
	4.2 ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย	● มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม พร้อมทั้งให้นำเสนอ และจัดทำรายงาน ● แจ้งให้ส่งงานตามระยะเวลาที่กำหนด	● สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน ● ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย และการส่งงานตามกำหนด

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน (บรรยาย)

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	อาจารย์ผู้สอน
1	- ประวัติความเป็นมาของการแพทย์ แผนไทย - หลักเภสัช 4 ประการ - ประวัติยาเบญจกูล - จรรยาเภสัช - ข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	อ.นพพันธ์ ประกิจบุญฤทธิ์
2	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 1	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
3	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 2	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
4	สอบย่อย ครั้งที่ 1			
	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 3	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
5	พืชวัตถุจำพวกต้น ครั้งที่ 4	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
6	พืชวัตถุ จำพวก หัว-เหง้า	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
7	พืชวัตถุ จำพวก เถา-เครือ	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
8	สอบกลางภาค			
9	พืชวัตถุ จำพวก ผัก-หญ้า	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
10	พืชวัตถุ จำพวก ร่วน-เห็ด	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	ผศ.อรชดา สิทธิพรหม
11	สัตว์วัตถุ และธาตุวัตถุ	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว
12	สอบย่อย ครั้งที่ 2			
	ตัวยาที่ใช้แทนกัน	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	อาจารย์ผู้สอน
13	ความสัมพันธ์ระหว่างร่ายกายกับ สรรพคุณยา ความสัมพันธ์ระหว่างร่าย กายกับธาตุ ฤดูแล้ง สิว ส่วนของร่างกาย และวัย การเข้ากันหรือปฏิกิริยาต่อกัน ระหว่างร่ายกายกับตัวยาและร่ายกายกับโรค	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์
14	การเก็บยา และการเก็บรักษาตัวยา	- Power point และเอกสาร ประกอบการเรียน	2	อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์
15	นำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย	- Power point	2	อ.นพพันธุ์ ประกิจบุญฤทธิ์
16	นำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย	- Power point	2	อ.มณีกาญจน์ นภาแก้ว
17	สอบปลายภาค			
	รวม		30	

2. แผนการประเมินความรู้

ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่	สัดส่วนของการประเมินผล
1.1, 2.1, 2.2, 3.1	สอบย่อย ครั้งที่ 1	4	20%
	สอบกลางภาค	8	20%
	สอบย่อย ครั้งที่ 2	12	20%
	สอบปลายภาค	17	20%
2.1, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม และการ เสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน	ตลอดภาคการศึกษา	5%
3.2, 4.1, 4.2	งานที่ได้รับมอบหมาย และนำเสนองาน	ตลอดภาคการศึกษา	15%
รวม			100%

3. ความสอดคล้อง Course Learning Outcome (CLOs) กับผลลัพธ์การเรียนรู้

CLOs	1. ความรู้			2. ทักษะ			3. จริยธรรม		4.ลักษณะ บุคคล	
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
CLO 1 เพื่อให้นักศึกษาสามารถอธิบายหลักการและทฤษฎีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของเภสัชกรรมไทย จรรยาเภสัช หลักเภสัช 4 เภสัชวัตถุ รสยา คุณลักษณะ และสรรพคุณของเภสัชวัตถุ ตัวยาใช้แทนกัน และข้อควรระวังในการใช้ยาสมุนไพร	✓									
CLO 2 เพื่อให้นักศึกษาสามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมถึงสามารถสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติ หรือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ได้				✓	✓					
CLO 3 นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ การแพทย์แผนไทย มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง							✓	✓	✓	✓
CLO 4 นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และส่งงานตรงต่อเวลาที่กำหนด									✓	✓

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

- 1) ตำราการแพทย์แผนไทย ประเภทเภสัชกรรมไทยของกองประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข
- 2) เอกสารประกอบคำสอน ของคณะผู้สอน

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

- 1) เวชศาสตร์ฉบับหลวง รัชกาลที่ 5 เล่ม 1 และเล่ม 2 จัดพิมพ์โดยกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1 เล่ม 2 ฉบับพระยาพิชัยประสาท จัดพิมพ์โดยกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์ จัดทำโดยมูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม และอายุรเวทวิทยาลัย (ชีวกโกมารภัจจ์)
- 4) ตำรายาในศิลาจารึกวัดพระเชตุพน ฯ จัดพิมพ์โดยโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดพระเชตุพนฯ
- 5) ตำราแพทย์ไทยแผนโบราณ เล่ม 1 เล่ม 2 เล่ม 3 รวบรวมโดยขุนโสภิตบรรณลักษณ์
- 6) ตำรายาจารึกวัดราชโอรสและพระโอสถพระนารายณ์ จัดพิมพ์โดยโครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทยฯ กระทรวงศึกษาธิการ
- 7) คำอธิบายตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชา จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อัมรินทร์ พ.ศ. 2544
- 8) ตำราสรรพคุณยา ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท และตำราอื่นๆ ตามประกาศของคณะกรรมการวิชาชีพ สาขากาการแพทย์แผนไทย

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

- 1) ตำราอื่นๆ ตามประกาศของคณะกรรมการวิชาชีพ สาขากาการแพทย์แผนไทย
- 2) คู่มือการใช้ยาจากสมุนไพร สำหรับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ
- 3) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ web site ของวิทยาลัย
- 4) เกมสมุนไพรออนไลน์ หัวข้อ “สมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน” โดยคณะผู้สอน

หมวดที่ 6 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลกระบวนการวิชาโดยนักศึกษา

- ☒ การประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา
- ☐ แบบประเมินกระบวนการวิชา
- ☐ การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- ☐ การสะท้อนคิด จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- ☐ ข้อเสนอแนะผ่านช่องทางออนไลน์ ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่องทางการสื่อสารกับนักศึกษา
- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

2. กลยุทธ์การประเมินการจัดการเรียนรู้

- ☒ แบบประเมินผู้สอน
- ☐ สะท้อนโดยนักศึกษา
- ☐ ผลการสอบ
- ☐ การทวนสอบผลประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้
- ☐ การประเมินโดยคณะกรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ
- ☐ การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน
- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

3. กลไกการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

- ☐ สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- ☐ การวิจัยในและนอกชั้นเรียน
- ☒ อื่นๆ (ระบุ) ประชุมกรรมการบริหารและกรรมการกำกับมาตรฐานของหลักสูตร

4. กระบวนการทวนสอบผลลัพธ์การเรียนรู้ของกระบวนการวิชาของนักศึกษา

- ☒ มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบรายงาน วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

- ☐ การทวนสอบการให้คะแนนการตรวจผลงานของนักศึกษาโดยกรรมการประจำภาควิชาและคณะ
- ☐ การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ

ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร

- ☐ อื่นๆ (ระบุ)

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการวิชา

- ☒ ปรับปรุงกระบวนการวิชาในแต่ละปี ตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบตามข้อ 4
- ☐ ปรับปรุงกระบวนการวิชาในแต่ละปี ตามผลการประเมินผู้สอนโดยนักศึกษา
- ☒ อื่นๆ มีการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่บริเวณสวนสมุนไพร อาคาร 4 โดยมีการจัดทำป้ายชื่อ ชื่อวิทยุ ชื่อวงค์ ส่วนที่ใช้ และสรรพคุณ ของต้นไม้แต่ละชนิด เพื่อให้นักศึกษาสามารถหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเองได้เพิ่มขึ้น